Warszawa, dnia 18-06-2021 r.

Ministerstwo
Klimatu i Środowiska
Sekretarz Stanu
Główny Konserwator Przyrody

Małgorzata Golińska

DOP-D.050.3.2021.ŁR

Pan
Senator Stanisław Gawłowski
Przewodniczący Senackiej Komisji
Nadzwyczajnej do spraw Klimatu
w Kancelarii Senatu RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na wystąpienie z dnia 4 czerwca 2021 r., znak: BPS.DKS.KNK.0420.20.2021, dot. przygotowań do wdrożenia *Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030. Przywracanie przyrody do naszego życia* poniżej przedstawiam stanowisko w sprawie.

Na wstępie należy wskazać, że treść Strategii przed opublikowaniem nie była w żaden sposób uzgadniania, czy choćby konsultowana z państwami członkowskimi. Brak takich konsultacji spowodował, między innymi, umieszczenie w treści komunikatu niedookreślonych sformułowań, w tym w szczególności definicji. Obecnie zatem trudno jest podejmować konkretne działania zmierzające do wdrażania strategii nie mając wiedzy co do ostatecznego kształtu użytych w niej terminów i pojęć.

Tym niemniej, zarządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 19 marca 2021 r., powołany został Zespół do spraw Unijnej Strategii Bioróżnorodności 2030. Zadaniem Zespołu jest skoordynowanie działań w Ministerstwie Klimatu i Środowiska oraz w organach i jednostkach podległych Ministrowi i przez niego nadzorowanych, w zakresie realizacji zadań związanych z *Unijną strategią bioróżnorodności 2030*. W skład Zespołu wchodzą: Główny Konserwator Przyrody (Sekretarz Stanu), Pełnomocnik Rządu do spraw Leśnictwa i Łowiectwa (Sekretarz Stanu), a także Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska odpowiadający za pion współpracy międzynarodowej. Członkami Zespołu są Dyrektor Departamentu Ochrony Przyrody, Zastępca Dyrektora oraz pracownicy Departamentu Leśnictwa i Łowiectwa, Zastępca Dyrektora Departamentu Spraw Międzynarodowych, a także przedstawiciel Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i przedstawiciele PGL Lasy Państwowe i Instytutu Badawczego Leśnictwa. Podkreślenia wymaga jednak fakt, iż realizacja części celów wskazanych w przedmiotowym komunikacie KE pozostaje poza właściwością Ministra Klimatu i Środowiska — w szczególności dot. renaturyzacji rzek, rolnictwa ekologicznego czy ochrony

zapylaczy — znajduje się w we właściwości resortów rolnictwa i infrastruktury. Kwestie przemysłu drzewnego, który prawdopodobnie zostanie najbardziej dotknięty w związku z wdrażaniem zapisów Strategii znajdują się z kolei w gestii Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii.

W ramach prac studyjnych Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska gromadzi dane pozyskane z regionalnych dyrekcji ochrony środowiska odnośnie możliwości podjęcia działań wynikających z zapisów Strategii. Z kolei na polecenie MKiŚ Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych zleciła opracowania eksperckie, w tym takie jak: „Analiza scenariuszowa wpływu ograniczenia możliwości pozyskania surowca drzewnego przez Lasy Państwowe na sytuację społeczno-ekonomiczną w Polsce" czy „Analiza wpływu ograniczenia pozyskania drewna w Lasach Państwowych na przemysł drzewny".

Od czasu opublikowania *Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030*, KE organizuje również spotkania grup roboczych poświęcone wybranym zagadnieniom, których celem jest ustalenie wspólnych definicji, kryteriów oraz sposobów osiągnięcia celów wskazanych w Strategii. Przebieg tych dyskusji wskazuje na znaczne rozbieżności między Państwami Członkowskimi oraz KE co do rozumienia przynajmniej części definicji (w tym np. definicji ochrony ścisłej, lasów pierwotnych czy starodrzewi). Eksperci reprezentujący Polskę przedstawiają na ww. spotkaniach stanowisko wynikające wprost ze stanowiska Rządu Rzeczpospolitej Polskiej przyjętego we wrześniu 2020 r. Wspomniane prace toczą się m.in. na forum CGBN, NADEG, GRP-WG Forest and Nature; organizowane są także warsztaty dotyczące celów związanych z odbudową ekosystemów (*restoration targets*). Oprócz tego eksperci strony polskiej nawiązali robocze kontakty z ekspertami państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Rumunii i Bułgarii w celu wspólnego wypracowania podejścia do propozycji przedstawianych na forum europejskim przez pozostałe Państwa Członkowskie oraz KE. Zapisy Strategii były również jednym z tematów poruszanych podczas niedawnego spotkania ministrów ds. środowiska Grupy Wyszehradzkiej.

Podkreślenia wymaga również fakt, iż niezależnie od ogłoszonego w maju 2020 r. komunikatu KE, Polska od lat prowadzi działania na rzecz zachowania różnorodności biologicznej, w tym wynikających z ratyfikacji Konwencji o różnorodności biologicznej. Bez wątpienia zdecydowana większość w nich wpisuje się w cele określone w komunikacie KE dot. *Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności*. W Polsce wdrażane są również zadania wynikające z Konwencji o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, zwanej Konwencją Ramsarską. Celem Konwencji Ramsarskiej jest ochrona i zrównoważone użytkowanie wszystkich mokradeł poprzez działania na szczeblu krajowym i lokalnym oraz współpracę międzynarodową. Stan wdrażania został przedstawiony w Krajowym Raporcie z Wdrażania Konwencji Ramsarskiej o Obszarach Wodno-Błotnych z stycznia 2021 r., dostępnej na stronie http://ochronaprzyrody.gdos.gov.pl/files/artykuly/5009/Ramsar-National-Report-to-COP14 PL_icon. pdf W ramach realizacji postanowień Europejskiej Konwencji Krajobrazowej wprowadzona została procedura audytów krajobrazowych. Istotą audytu krajobrazowego jest identyfikacja krajobrazów występujących na całym obszarze województwa, określenie ich cech charakterystycznych oraz dokonanie oceny ich wartości. Prace prowadzone podczas audytu powinny doprowadzić do delimitacji krajobrazów priorytetowych, czyli obszarów szczególnie cennych dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe. Jednym z ważniejszych działań w ramach ochrony bioróżnorodności jest zarządzanie siecią Natura 2000, która liczy ponad 850 obszarów mających na celu ochronę siedlisk przyrodniczych (tzw. obszary siedliskowe) i 145 obszarów specjalnej ochrony ptaków (tzw. obszary ptasie). Obecnie 65% tych obszarów posiada dokumenty planistyczne, wykonane na podstawie dokładnych inwentaryzacji tych obszarów, które identyfikują zagrożenia, sposoby ich eliminacji lub ograniczania, wskazują sposoby ochrony czynnej ekosystemów i gatunków oraz wskazują sposoby prowadzenia monitoringu realizacji celów. W ramach obecnie realizowanego projektu „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000" w najbliższych latach planowane jest ukończenie

procesu planistycznego dla obszarów Natura 2000. Realizowany przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska projekt "Ochrona siedlisk i gatunków terenów nieleśnych zależnych od wód" pozwala z kolei na realizację dużej części zadań z zakresu ochrony czynnej, wynikających z zatwierdzonych dokumentów planistycznych dla obszarów Natura 2000. Systematycznie prowadzone są również prace przez stosowne organy mające na celu opracowanie i realizacje dokumentów planistycznych dla parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych. Obecnie opracowanych jest 6 planów ochrony dla parków narodowych, natomiast kolejnych 9 jest przygotowanych i przewiduje się, że zostaną przyjęte do końca tego roku. Ponadto, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzi monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej. W ramach monitoringu przyrody, stanowiącego komponent PMŚ, prowadzony jest m.in. monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych (siedliska.gios.gov.pl), w którym monitorowane są gatunki zwierząt uwzględnione w załącznikach II, IV i V do dyrektywy siedliskowej, oraz Monitoring Ptaków Polski (MPP; monitoringptakow.gios.gov.pl), obejmujący obecnie 30 programów jednostkowych przeznaczonych dla poszczególnych gatunków i grup gatunków ptaków lęgowych, przelotnych i zimujących (w tym zarówno objętych ochroną, jak i łownych). Realizowany jest również monitoring gatunków siedlisk morskich (morskiesiedliska.gios.gov.pl), w którym monitorowane są gatunki morskie i związane ze strefą wybrzeża. Prowadzony monitoring pozwala na sprawne generowanie kompleksowej, opartej na badaniach, analizach i ocenach informacji o środowisku zarówno dla potrzeb społeczeństwa jak i administracji rządowej, samorządowej oraz instytucji międzynarodowych. Natomiast w celu eliminacji luki w procesie zarządzania zasobami przyrodniczymi w kraju związanej z brakiem pełnej informacji przyrodniczej oraz systemu do gromadzenia, analizowania, udostępniania i bieżącej aktualizacji przestrzennych danych przyrodniczych, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska prowadzi obecnie projekt „Bank danych o zasobach przyrodniczych". Realizowany jest także projekt „Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną", którego celem jest określenie stopnia inwazyjności gatunków obcych w Polsce, wskazanie gatunków najbardziej zagrażających rodzimej przyrodzie i opracowanie dla nich metodyk zwalczania lub kontroli. Należy bowiem wskazać, że to właśnie wpływ inwazyjnych gatunków obcych jest wskazywany jest przez naukowców jako jedna z głównych przyczyn utraty różnorodności biologicznej. Obecnie procedowany jest również projekt ustawy o gatunkach obcych (oznaczony w wykazie prac Rady Ministrów numerem UC1). Zaproponowane w projekcie ustawy rozwiązania pozwalają na dostosowanie krajowego systemu zwalczania gatunków obcych do kompleksowego podejścia Unii Europejskiej, a także porządkują podział kompetencji między poszczególnymi organami z tym zakresie oraz ustanawiają sankcje za nieprzestrzeganie obowiązków wynikających z rozporządzenia nr 1143/2014. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska prowadzi również działania dotyczące ochrony gleb: prowadzi rejestry historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku. Regionalni dyrektorzy ochrony środowiska uzgadniają warunki przeprowadzania działań naprawczych, bądź sami podejmują działania zapobiegawcze lub naprawcze. Na ww. zadania, jak i inne zadania związane z realizacją działań z zakresu ochrony czynnej i monitoringu na obszarach chronionych bądź wobec gatunków i siedlisk chronionych, pozyskiwane są fundusze z różnych źródeł tj. Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – Działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna, Programu LIFE, Funduszy norweskich, programów priorytetowych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej , Ochrona powierzchni ziemi). Zrównoważone użytkowanie ekosystemów wspierane jest również działaniami przewidzianymi w ramach Wspólnej Polityki Rolnej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wielu programów prowadzonych przez PGL Lasy Państwowe (m.in. „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe", „Program zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej

drzew w Polsce na lata 2011-2035" projekt „Pszczoły wracają do lasu", czy prowadzenie wielu akcji edukacyjnych w zakresie ochrony bioróżnorodności), czy działań Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (opracowanie podręcznika dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych, opracowanie wspólnie z Ministerstwem Klimatu i Środowiska katalogu dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania). Oprócz ww. przykładów działań należy również wspomnieć o istniejącym w Polsce systemie ochrony przyrody, na którą oprócz ww. form ochrony przyrody składa się również ochrona gatunkowa. Celem ochrony gatunkowej jest zapewnienie przetrwania i zachowanie właściwego stanu ochrony dziko występujących w Polsce i Unii Europejskiej, rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi. Aktualne listy gatunków chronionych, jak również obowiązujące zakazy w stosunku do tych gatunków, określają następujące rozporządzenia: rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin; rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów. Warto również podkreślić, że Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska opracowuje również programy ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt, roślin i grzybów. Wśród obowiązujących obecnie programów w Polsce znajdują się programy ochrony takich gatunków, jak błotniak łąkowy, orlik grubodzioby, kulik wielki, dubelt, orlik krzykliwy, morświn. Obecnie trwają również prace nad sporządzeniem ewaluacji końcowej „Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020", który stanowił m.in. przeniesienie na grunt krajowy unijnej strategii „Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny – unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.". Po ewaluacji ministerstwo podejmie pracę nad nowelizacją krajowej strategii, uwzględniając w niej cele i założenia *Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności do 2030 r. Przywracanie przyrody do naszego życia*, a także dotychczasowe komunikaty Sekretariatu Konwencji.

Należy również podkreślić, iż do Ministra Klimatu i Środowiska są stale kierowane apele i uchwały samorządów lokalnych (do chwili obecnej wpłynęło ich niemal 20), a także różnych stowarzyszeń, dot. zapisów strategii, w których podnosi się kwestie możliwych negatywnych skutków działań podejmowanych w oparciu o zapisy strategii – zarówno społeczno-ekonomicznych, jak i przyrodniczych. Oznacza to, iż samorządy oraz lokalne społeczności z uwagą, ale i niepokojem, śledzą dyskusje toczące się wokół rozwiązań zaproponowanych w *Unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności*. Należy również zaznaczyć, iż swoje stanowisko w sprawie Strategii zajęło szereg organizacji i instytucji, w tym również np. Instytut Nauk Leśnych SGGW w Warszawie, Krajowa Sekcja Leśnictwa i Ochrony Środowiska Związku Zawodowego Budowlani, Krajowy Sekretariat Zasobów Naturalnych, Ochrony Środowiska i Leśnictwa NSZZ Solidarność.

Z poważaniem

Małgorzata Golińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Potwierdzam zgodność kopii z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	1627393.5419222.4376694
Nazwa dokumentu	odp Sekretarz_Stanu_Małorzata_Golińska.pdf
Tytuł dokumentu	odp Sekretarz_Stanu_Małorzata_Golińska
Sygnatura dokumentu	DOP-D.050.3.2021
Data dokumentu	2021-06-18 17:05:18
Skrót dokumentu	3B49D9F58A886948AB8EF17CDF8BE23B5751BA18
Wersja dokumentu	1.12
Data podpisu	2021-06-18
Podpisane przez	Małgorzata Golińska; Ministerstwo Środowiska Sekretarz Stanu
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego karta
	EZD 3.104.37.37.20575
Data wydruku:	2021-06-21 15:44:48
Autor wydruku:	Krzemińska Katarzyna